

AALBORG UNIVERSITET

Det Sundhedsvidenskabelige
Fakultet
Niels Jernes Vej 10
9220 Aalborg Ø

Bodil Brander Christensen
Telefon: 21368727
E-mail: bbc@adm.aau.dk

Dato: 27-03-2014
Sagsnr.: 2014-080-00420

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse
Att: Anna Skat Nielsen
ani@sum.dk

Hørings svar Aalborg Universitet. Lovudkast vedr. ændring af sundhedsloven og lov om assisteret re-produktion i forbindelse med behandling, diagnostik og forskning m.v. (Ændre-de kriterier for kastration og justeringer som følge af indførelse af juridisk kønsskifte m.v.).

Tak for muligheden for at afgive høringssvar.

AAU's høringssvar er udarbejdet af Christian Graugaard, professor, Sexologisk Forskningscenter, Klinisk Institut. Hvis der er spørgsmål eller forhold i høringssvaret, I ønsker uddybet, er I meget velkomne til at kontakte Christian Graugaard (cgr@dcm.aau.dk). Sexologisk Forskningscenter indgår naturligvis også med glæde i en dialog om det videre lovgivningsarbejde.

AAU har følgende bemærkninger til lovudkastene:

- **Generelt:** Lovforslaget må betragtes som en tiltrængt forbedring af danske transkønnedes autonomi, rettigheder og adgang til sundhedsydelser.
- **Generelt:** Det er væsentligt, at biologiske kvinder, som opnår juridisk kønsskifte, fortsat oplyses om muligheden for relevante vaccinations- og screeningstiltag. Dette må sikres gennem registreringstekniske anordninger og bør eksempelvis *ikke* være op til vedkommendes egen læge.
- **Generelt:** Det er naturligvis vidtgående at tillade insemination af juridiske mænd, men en logisk følge af lovændringens intention og i god tråd med den almindelige samfundsmæssige udvikling på området.
- **Generelt:** Det hilses velkommen, at aldersgrænsen for legal kastration nedsættes til 18 år. Det skal dog samtidig bemærkes, at der bør udvikles særlige rådgivnings-, udrednings- og behandlingstilbud for mindreårige patienter.
- **Generelt:** Lovbemærkningernes formulering om, at "... diagnosticering af personen indebærer et længerevarende forløb ..." er efter vores opfattelse uheldig. Det afgørende er, at psykisk skrøbelige eller direkte sindslidende personer ikke indstilles til kirurgisk kønsskifte, men hvorvidt processen er længere- eller korterevarende er individuel og bør næppe fastlægges i lovbemærkninger. Det bør således ikke i sig selv være et mål, at udredningstiden er lang.
- **Ad § 106:** Formuleringerne "... der har kvindelige reproduktive kønsorganer ..." og "... der har mandlige reproduktive kønsorganer ..." udtrykker en forvirrende dobbeltkonfekt, og det foreslås, at man i stedet skriver "kvindelige/mandlige reproduktive organer" *eller* "kvindelige/mandlige kønsorganer". Desu-

AALBORG UNIVERSITET

den henledes opmærksomheden på intersex-patienter, som er født med flertydige kønsorganer. Det er problematisk, at denne gruppe – som formuleringerne er nu – falder uden for lovens område.

- **Ad § 115:** Formuleringen "... ansøgeren er transseksuel ..." er uheldig af to grunde: 1) Verbet "er" implicerer en større diagnostisk objektivitet, end man ofte har at gøre med i virkeligheden. Transkøn er for alle praktiske formål et *subjektivt* fænomen, og transpersoner udgør tilmed en stor og broget gruppe. Af samme grund er lovbemærkningernes brug af ordene "diagnosen" og "diagnosticering" problematiske, idet eksakt, objektiv lægelig diagnostik ifølge sagens natur aldrig kan opnås. 2) Begrebet "transseksuel" anses i både subkultur og sexologiske fagkredse som forældet, idet ordet "transkønnet" foretrækkes. Vi foreslår derfor følgende formulering: "... opfatter sig selv som transkønnet ..." eller "... opfatter sig selv som transperson ...".
- **Ad § 115:** Som historisk baggrund kan det oplyses, at formuleringen om "sjælelige lidelser eller social forringelse" blev indføjet ved lovrevisionen i 1935 efter ønske fra Retslægerådet, som i perioden 1929-35 ved ganske mange lejligheder havde tilladt kastration af især homoseksuelle mænd, som reelt ikke var (eller havde været) i karambolage med sædelighedslovgivningen (kastrationslovens opkomst og tidlige administration er analyseret i Christian Graugaards ph.d.-arbejde fra 1997).
- **Ad § 116:** Det hilses velkommen, at ansvaret for udredning og behandling af transkønnede overgår til Sundhedsstyrelsen. Det bemærkes dog samtidig, at regler og procedurer forud for tilladelse til kastration/kirurgisk kønsskifte bør standardiseres og gøre mere gennemskuelige, fleksible og brugervenlige, end tilfældet er i dag. I denne henseende kan det overvejes, hvorvidt Sexologiske Klinik ved Psykiatrisk Center København fortsat skal være det eneste center i landet med højt specialiseret funktion, samt i hvilket omfang vurderingen af kønsskifteansøgere kan eller bør inddrage andre faglige instanser. Desuden bør der formuleres klare retningslinjer for hormonbehandling (herunder pubertetsudsættende behandling) samt kirurgiske fjernelse af bryster.

Venlig hilsen

Bodil Brander Christensen